Ч. 235. (406). Львів, Неділя, дня 24. вересня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В зайнятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Виходить шо дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границю:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Вихіснуймо час.

Нещаслива судьба розігнала нас світами. Позбувшись всеї праці, треба було кидати батьківщину, щоби без захисту, без даху, без завтра — своєю нуждою дерти очи чужим людям.

Та дарма. Годі перебити головою мур. Плачем, нарікаєнем, жалем за минулим — не так то конче й солодким „вчера“, не поправить ся свого положеня.

Як раз з піднесеним гордо чолом треба перебути до кінця лиховію, треба видержати бурю, що так дме нам просто у вічи; проте спомини про всі болючі жертви, про всі моральні терпіня, весь прегіркий досвід, зібраний в часі сеї бурі, все, що каменем давить народню душу, треба силою відтручувати і поборювати пригноблене.

Матеріяльну руїну перебуде ся, її наслідки поборе наш неутомимий, просвічений хлібороб, наш ремісник, купець, зруйновані духові добра відновить патріотичний інтелігент, коби лише є у м і л і руки. Треба лише набути як найбільше знаня, щоби можна хопити ся за працю сейчас, як лише розшаліла буря затихне, а руїни народнього добра озарить сонце мира.

Богато знаня й досвіду можна тепер набути власне в часі не добровільного побуту тисячів наших переселенців по місцях близше культурних осередків нашої держави.

Треба лише уміти вихіснувати нагоду, щоби кождий, вертаючи колись у рідну землю, приніс за собою те, що йому при будучій народній праці буде потрібне.

Нехайже хлібороб придивляє ся добре, як обробляє свою ріллю город, чи сад хлібороб Німець або Чех, яким чудом виплекує такі доріднї збіжа, ярини, овочі, як їх зужитковує, переховує; нехай загляне на його обійстє, у його мешканє, нехай свого хлопця-парубчака віддасть до нього на господарську практику.

Ремісник нехай бачить, як при солїднім вѝобразованю, пильности і ощадности доходить тут його товариш по фаху до добробуту. Він побачить його майстерні на передмістях, а фірми його найде й при найкрасшій улиці міста під управою жінки або доньки. У такій фірмі за лядою подибає доньки богачів, яких батьки з доходів підприємства готують кільканадесять тисяч приданого, щоби відтак могли, подружившись з підприємчивими ремісниками, купцями — одержані тисячі подвоїти й потроювати.

Нехай учитель загляне до чужих шкіл, придивить ся приміщеню сих палат при найкрасше уладжених публичних городах, вступить до нутра їх й читає історію сего народу вже з уміщених по коритарах образів, огляне наукові середники для унагляднeня науки, бібліотеки з педагогічно-науковими працями. Нехай візьме читанку у руки й перегляне добір уступів, пригноровлених до наміру виобразованя меткого, проворного, бистро думаючого молодого поколїня. Нехай розмовить ся з товаришами по фаху, та довідає ся, як кождий з них крім своїх станових сповняє й відвічальні народні обовязки — тоді доперва зрозуміє, чому так гордить ся чеський, німецький нарід своїм учительством, чому так дорожить дійсно с в о є ю по мові і духу народною школою.

Взагалі кождий інтелігент на переселеню, придивляючись культурним і економічним придбаням чужого народу, добуде великий засіб досвіду і знаня, щоби відтак міг послужити ділом чи порадою свому народови.

За весь час примусового пробуваня на чужині можна би придбати також богато своїх ремісників, модисток, фризієрів, кельнерів, кухарів, будучих реставраторів і пр. і пр. фахів, без яких не обійде ся ніякий нарід, що хоче зажити своїм житєм. Тому інтелігенція, що стоїть близше до управи бараків з українськими виселенцями, повинна подбати, щоби молодіж висше 14 літ не тратила там даром молодого віку, не нидїла духово, а вихіснувала час побуту на вивченє всякого ремесла, чи то в основаних на сю ціль курсах, чи віддана на науку до солідних ремісників.

Мадяри радять.

При кінци онодїшного засїданя угорського сойму ґр. Михайло Каролї вніс інтерпеляцію в справі заграничної політики на будуче. Мотивуючи сю інтерпеляцію, запитав він президента міністрів, чи потверджує ся вістка, що осередні держави заключили угоду, на основі якої начальний провід армії передано німецькому цісареви.

Президент міністрів ґр. Тіса заявив: Монарх не зрік ся нїодного зі своїх начальних прав. Монарх виконав своє начальне право, як повірив командантови армії полагоджувати деякі аґенди, однак так само посїдає монарх свої начальні права в справах особистих і річевих і може їх кождого часу виконувати у відношеню до команданта армії.

Отже не може бути бесїди про вменшенє в якімнебудь напрямі начальних прав монарха. Що до другого питаня, поставленого інтерпелянтом, президент міністрів заявляє, що кождий знає, що таксамо в нас, як і у ворожих держав, справа одноцільного проводу військовими операціями є найважнійшою. Мимо того нікому не приходить там на думку оголошувати зарядженя, котрі, як о тім знаємо, видає ся в тій цїли. Також і в нас видає ся зарядженя, але їх не можна подавати до публичної відомости, бо се є військова тайна. В сїм зглядї президент міністрів не може сказати більше.

На реплїку ґр. Михайла Каролїя протестує президент міністрів проти сего, щоби хтонебудь в якімнебудь напрямі хотів в його заяві вичитати більше, як в нїй містить ся. Президент міністрів подає, що в цїли запевненя згідности і одноцїльности начального проводу військом

ВАСИЛЬ ДЗІКОВСЬКИЙ.

Послїдна ніч.

(Кінець).

А там далеко на півночі зайняв ся другий міст, ще дальше третий... Кілька пасем вогню горить рівними вузькими лентами; тріскоче сухе дерево, видко чорні і палаючі бельки, гудуть все нові блискучі та дальші експльозії.

Ще раз вибухла на півночі якась забута, або покинена скринка ґранатів. Сильний кількократний гук, ясні лискавки експльозій прорізали овид і згасли в ріці...

Було пів до четвертої. Васильків оглянув в послїдне шнури і дроти від мін. Все було в порядку.

Зачинаємо промовив дрожачим голосом і потягнув за головну мінну линовку.

Кілька секунд була глуха смертельна тишина... Чи як не займились — шибнуло крізь голову не одному...

Алеж в ту мить грюкнуло, та так страшенно, що аж земля стрясла ся. Підбило в гору чорну масу димів, ясні огнї вибухів, цілі бельки, кусні зелїза, каміня, дошок, землї і пари. Ще страшнійший вибух і тріскіт і шепіт, непонятний ломіт, як би цілий світ валив ся, ще шипінє кипячої води і — детонації втихли...

Над мостом збились боввани димів, і полуміни. Місяць завстидав ся твору людського знищеня і сховав ся за дими; чи жаль стало старому мандрівникови бездомних синів, чи мосту чи хто його знає?... Сховав ся за димову хмару...

Останки розваленого мосту палились зразу слабим, опісля більшим сильнїйшим полумям.

З водою плили і курились бельки на шлюзі тріщали палаючі дошки, гнулись червоні грани штаб...

Низше на право другі Стрільці розірвали малий міст, ще дальше великий третий коло Хаток...

Єкспльозії пірвали його на кусні і лиш довга горіюча лента значила шлях мосту, місце, де кровавим потом зливалось стрілецтво при довгій тяжкій будові...

Стрільці вернули.

На послїдку спалили ще маґазини...

А коли вже все знищили — пішли дорогою попри церкву, в гору на Студинку.

На горі ще стануля і поглянули в послїдне на свій дорогий Соснів, на широке село під горою, на шлях „куди ходили до бою“, на горіючі мости і на веселу колись позицію „Веселу“.

Слїзми пращали в послїдне становище...

— Чи прийдемо ще тут коли? — шепотїли неодні уста в нїмім болю?

— Чи вернемось на шляхи политі нашою кровію, на землю наших героїв?“

— Чи вернемось?

На Стрипі меншало полумя, догарювали мости і наші колишні надії...

...В дорогу хлопці — приказав підхорунжий... Не час стояти!...

Стрільці рушили...

Над ними злетів метеор і позначив дорогу на захід.

. . . . Свитало.

1. IX. 1916.

видає ся зарядженя, які чогонебудь вони могли би дотичити, не вкорочують ані дотичать начальних прав монарха.

Відповідь президента міністрів приняла палата до відома.

В дальшім ході нарад над внесенями Андрашія і Апонія президент міністрів ґр. Тіса стверджує передовсім, що від хвилі вибуху війни наша армія мала до діла з ворожою переватою і провадила геройську та успішну боротьбу. Не можна отже позволити на се, щоби вказувати на поодинокі некорисні моменти і витворювати тим хибне понятє про армію. Теперішна війна виказала жизненну силу і молодечу енергію нашої монархії. Не належить замикати очий на деякі некорисні прояви, але дискусія над ними тепер не лежить в інтересі народу. Бесідникам, які займали ся відносинами в Австрії, премієр відповідає, що як угорський сойм не бажає собі, щоби хтось мішав ся до угорських справ, так не належить робити той промах зглядом внутрішних справ Австрії. Не буде отже збивати неслушної критики на деякі чинники Австрії. Відтак полемізував ґр. Тіса з пос. Уґроном в польській справі, до якої рішаючі чинники в монархії відносять ся з найбільшою симпатиєю і повним зрозумінєм.

З черги обговорював основно інтерпретацію арт. XII. закона з 1867 року і доходить до заключеня, що спільні справи випливають з праґматичної санкції, а арт. XII. дотичить способу полагодженя спільних справ.

На слідуючім засіданю полемізував ґр. Тіса з внесенєм посла Андрашія і Апонія, над якими довго не розводив ся, бо порушуванє правно-державних квестий в часї війни потягнуло би за собою необчислені наслідки.

Що до заграничної політики в відношеню Угорщини, то на основі закона може впливати на неї не президент міністрів, але угорське правительство. Хибний є також погляд, що монархія не привязує як найбільшої ваги до добрих відносин зі Сполученими Державами. Президент збиває твердженє про банкроцтво потрійного союза. Можна говорити про банкроцтво тілько з формального згляду, аритметичного. Не треба забувати, що основою потрійного союза був договір Австро-Угорщини з Німеччиною.

Вкінци відповідав бесідник вичерпуючо на замітки що до війни з Румунією і ствердив, що монархія мусїла числити ся з фактом, що Румунія виступить до війни в найкориснійшій для себе хвилї. Однак після думки наших компетентних чинників Румунія прилучила ся до війни в недогідну для себе хвилю. Премієр вірить, що Румунія відчує скоро наслідки свого злочинного виступленя.

Ґр. Юлій Андраші підтримує своє внесенє в справі скликаня делеґацій, бо инакше годі покликати спільних міністрів до відвічальности. Якби дуалїстичний апарат в тій важній кризі завів, ніколи не віджив би. Що до заграничної політики, то поповнила вона великі промахи. Бесідник боїть ся, що теперішне міністерство заграничних справ не буде в силі відповідно боронити наших інтересів в часї заключуваня мира.

Ґр. Апоні не вважає скликаня делеґацій вмішанєм у внутрішні справи Австрії. Не можна сего знести, щоби спільне міністерство було без контролї. Опозиция не думає вменшувати слави армії, однак бажає, щоби не вменшувано заслуг і слави угорських жовнірів. Що до польської справи, проволїкає ся її рішенє, хоч Росія може випередити в тім нашу державу.

Ще раз забрав голос премієр Тіса, заявляючи, що відкиненє поставлених і обговорених внесень не значить ще, щоби угорський сойм не хотів скликаня австрійського парляменту і делеґацій. Опрокидує піднесені закиди проти міністерства заграничних справ і кінчить заявою, що довершена ним праця каже нам вдоволити ся нашими дипломатичними успіхами.

По додаткових увагах послів Андрашія і Апонія приступлено до голосованя. Внесеня згаданих щойно послів, як і додаткова Паллявічінія відкинено.

На тім вичерпано дневний порядок. Слїдуюче засїданє у второк 26. с. м.

На засїданю палати панів з дня 21. вересня полагоджено ряд податкових предложень, принятих вже угорським соймом.

Світова війна.

Скандинави підносять оливну галузку мира.

КОПЕНГАҐЕН. Дописчик „Політікен“ в Християнії довідує ся, що програма збірної конференції скандинавських міністрів є слідуюча: 1) Усталене дальших середників до бережения невтральности і торговлї північних держав, в чім всї три вони є зовсім згідні. 2) Злука зі Швайцарією, Голяндією, Еспанією, а може й з Америкою задля спільного виступленя в цїли охорони прав невтральних, 3) Проба мирового посередництва.

Дві останні точки в програми є нові, і рівночасно найважнїйші, але й дуже трудні в цїлій нараді. Почин до мирового посередництва дав сїй конференції недавний конґрес невтральних в Стокгольмі. Правдоподібно буде він відкинений державами коаліції, бо вже тепер посли анґлїйський і француський заявили президентови норвежских міністрів Кнудзенови, що таке мирове предложенє з боку невтральних не є бажане в теперішнім моменті.

Німецькі сподіваня.

„Leipz. Tageblatt“ обговорюючи справу мирових настроїв в Росії, спеціяльно-ж слова Протопопова і вискази міністра Барка такі додає замітки: Вискази міністра Барка, є згідні з вістками про настрої, що панують в деяких, близьких цареви, російських кругах. Ті круги від повалення Сазонова здобувають для себе щораз то більше значінє. Знаємо, що правда, що круги ті покищо не мають такої сили, щоби перевести свої бажаня, та з другого боку буде воно можливе тоді, як на сходї западе рішене Німецько-болгарські успіхи в Добруджі ударемнили російський плян, якого метою був марш на Константинополь і здобуте Дарданелїв. Хоть на румунській території будуть ще завязті бої, та кінця можемо ждати зі спокоєм і з вірою. З хвилею успішного покінченя румунської кампанії, дорога до Константинополя буде для Росії оконечно замкнена. Тоді виринеть теж поважна небезпека для російських південних провінцій.

Здесятковане російських полків ґвардійських на Волині.

Спеціяльні звітники німецької преси, вислані на східний фронт згідно сповіщують свої часописи про здесятковане полків російської ґвардії нашими військами підчас останних боїв на Волині, які своєю жорстокістю і завзятєм перейшли всю дотеперішню боротьбу на сім відтинку. Ось як описує оден з тих звістників страшливі подробиці сих кровавих змагань:

„Найбільше нагальні наступи повів останними днями Брусілов на Волині проти ґрупи військ ґенерала фон Марвіца. По й так вже досита кровю напоєній, кістьми зволоченій землі в околиці Свинюх, знов бігли російські наступові кольони на певну смерть з подиву гідною відвагою. Поміж голосні зі своєї погорди небесними сибірські полки і дивізії стрільців російська команда поставила сим разом оба корпуси ґвардійські, мабуть не довіряючи дальший боєвий спосібнос тисамих тамтих, висше згаданих військ, що в боях з початком сього місяця потерпіли величезні втрати. Всїх разом наступаючих військ було повних чотири корпуси. Дня 16-ого розпочато з російського боку підготовку наступу громовим артилєрійським огнем, що своєю ураґанністю перевисшив ще звичайнї сього лїта нещадимість муніції.

Почала ся гарматня буря на 20-клм. просторі від Induction Induction Induction Induction Induction до Затурян. Перша наступова повінь полила відтак на 14 клм. відтинку Пустомитів. Шість дивізій відкомендерував тут російський штаб, щоб остаточно проломити зелїзний фронт військ австро-німецьких і опанувати дороги, що від півночи ведуть через Володимир Волинський до Львова. Велика́нська ґрупа ворожих войовників від раня до пізного вечера линула і линула жовтавими филями на наші становиська, до яких доступ кождим разом замикала їм густа залізна заслона з безнастанно викиданих з німецьких батерій шрапнелів і ґранатів. Перший а за ним і другий ґвардійський полк лягли від них як скошена трава, з резиґнацією, питомою добрим російським салдатам, в яких вмовлено, що „людей не шкода, їх хватить все, а земля раз втрачена, не вродить ся вже“...

Десять тисяч непорушних трупів загальмувало автоматичну російську повінь, так що і сим разом наступила мертва тиша по бурі скорше, чим команда російська бажала собі того.

Для нас, українців, сей останний наступ Брусїловських військ з його нечуваними втратами о стілько болїсний, що, як стверджує офіціяльне звідомлене, поміж рос. ґвардійцями бороли ся тим разом також „південно-російські полки“...

Зі всього викрутять ся.

Анґлійські часописи приносять дуже зручно зредаґовану вістку, що відворот російсько-румунських військ в Добруджі мав на цїли відтягнути болгарські сили від солунського фронту близше сильних оборонних ліній так, щоби Болгари не могли скоро перекидати своїх військ. Тепер що-йно начнеть ся діяльність Сарая.

Російські підкріпленя для Румунів.

В Росії постановлено вислати в Добруджу нові сили. Покищо відійде туди 150.000 людий.

Румунський король складає команду.

З Парижа наспіли до Швайцарії вісти, що румунський король Фердинанд зложив личний провід армії.

Вичерпане Франції.

На довірочнім засіданю палати, на якім обговорювано буджетові справи, виступали деякі депутовані проти методи вести війну за всяку ціну. Найострійше виступив Костаду, який атакуючи Бріяна, сказав між иньшим: Як Франція на мировім конґресі не має явитись, як кандидатка до смерти, то мусись наступити реорґанізація військових відносин. Чи француські ґенерали не знають нічого про те, що скількість людського житя є обмежена. Наш край добив ся до послїдних границь своєї активности, 5 мілїонів людий, 60 мілїярдів золота — ось біляне наших страшних жертв. Як довго ще тривати-ме наша глупота? Чи наша безщасна земля ще мало знищена?

Селян у нас вже нема. Їх цїлковито знищила війна.

З иньших бесідників француський соціялїст Бріцон жадав, щоби сейчас зачати робити заходи для покінченя війни.

Болгарське звідомлене.

З д. 22. вересня.

Македонський фронт: На узгірю Стара Неречка-Пляніна між озером Пресба а Флоріною на північ від узгіря Біґля наш огонь розігнав ворожу піхоту. Наші відділи висунені наперід взяли ворожі рови. В долинї Моґлєниці прогнано огнем ворожий баталїон, який хотів посунути ся вперід в напрямі Борко і узгіря Пресляп. На захід від Вардару спокій. На схід від Вардару ворожа піхота по сильнім арматнім приготованю, рушила наперед але наш огонь відкинув її і приневолив до відвороту на давні становиська.

На узгірях Делявиця-Пляніна здобули ми села Пальниш і Свеґі Пека. Межи останною з названих місцевостий а узгірем Дове Тепе лишив ворог табор з численним воєнним матеріялом.

Румунський фронт: Здовж Дунаю спокій.

Вчера дня 21. вересня розвинула ся в Добруджі велика боротьба на лінії Касиці-Енґес-Каракоєй. Ворог наступав в силі около 20 баталїонів піхоти, трьох батерій і 9 ескадронів кінноти, однак протинаступом примушено його до втечі. Наша кіннота гнала за ним аж до сумерку.

Німецькі лїтаки обстрілювали успішно міст на Дунаю коло Чорноводи і ворожий табор коло села Коґілєні і Вврінес. На побережі Чорного моря спокій.

Турецьке звідомлене.

З дня 20. вересня.

Фронт Фелягіє: Обосторонний огонь артилєрії, піхоти і бомб. Стверджено, що ворожа піхота утїкла до своїх укріплень з причини успішного огня нашої артилєрії.

Перський фронт: Наш наступ на Диц-Абат прогнав ворожі сили, які заатакували Девлєт-Абат. Відігнано стежі відділи ворога, що пробували зближити ся на північ від Гамадану.

Кавказький фронт: На правім крилї сутички і місцями арматний огонь.

З иньших фронтів нема нічого важнійшого до сповіщеня.

Російське звідомлене.

З д. 21. вересня по полудни.

Західний фронт; Над Стоходом в околиці зелізниці Ковель-Рівне перейшов ворог місцями до офензиви. Всюди його відперто. — В околиці Коритниці і Свинюх триває боротьба. Ми полонили тут 6 офіцирів і 687 німецьких жовнїрів. Наші летуни виконали налет на Локачі, Роговичі, Нарковичі і обкинули успішно бомбами ворожі транспорти і біваки. Один з ворожих літаків, який вдав ся в боротьбу з нашими літаками, ушкоджений мусів скоро спустити ся на землю. В Карпатах на схід від гори Пантир наші війська зайняли вороже становисько на однім узгірю, причім полонили одного офіцира і 437 жовнїрів та здобули 6 скорострілів, а крім того богато оружа і патронів.

Ріжні вісти.

КОЛЬЧЕСТР. (Ткб.). В ночи з 21. на 22. вересня німецькі оружні сили зловили анґлійський корабель „Кольчестр“ і запровадили до Зебрідж.

РИМ. (Ткб.). Японський амбасадор заявив співробітникови „Journal de Geneve“, що Японія мусить тепер фабрикувати щораз більше оружа і амуніції, бо з огляду на поправлені комунікаційні відносини може перевозити воєнні середники через Владивосток до Петрограду в протягу 12 днів. Ізза віддаленя від своїх ворогів Японія не може бути заатакована, однак є постійно на военній стопі і робить все, щоби стати незалежною від німецького імпорту та щоби відобрати Німцям торговлю з Китайцями.

БУДАПЕШТ. (Ткб.). Умер посол Беля Раковський з конституційної партії.

З Льондону доносять, що поляг син міністра Гендерзона.

БЕРЛІН. Американський заступник в Румунії обняв опіку над німецькими інтересами в згаданій державі.

ГАПАРАНДА. (Ткб.). Прибув сюди посол ґр. Чернін в добрім здоровлю.

КОПЕНГАГА. Доносять з Атен: Після оповідань прибувших тут грецьких офіцирів крім військ ґенерала Хатзопульоса піддала ся Німцям також пята грецька дівізія з Драми і 2 иньші грецькі полки, разом 5.000 жовнїрів і 2 офіцирів.

НОВИНКИ.

— **Український рух в Росії.** „Украинская жизнь“ доносить, що змосковщений Українець Коваленко, член думської правиці, на зборах земства в Полтаві проголосив заяву, в якій вказав на свій зворот в справі українського руху. Він признає слушними змаганя до розслідженя і приспішеня української штуки і культури, але жадає попертя і правного признаня для української мови. А саме належить її завести в середних школах і учительських семинарах, як також оснувати катедри на унїверсітетах в Київі, Харкові і Одессї в українській мові. Коваленко, якого змінений погляд принято з як найбільшим вдоволенем, жалїє, що заступники Полтавщини держать ся осторонь від національно-політичних домагань українського народу, які він хоче предложити в думі.

Революційні затії українських студентів, що після петроградських часописий не хотіли піддати ся військовим обовязкам, здавлено. І тепер, як давнійше, появляють ся тайні брошури і проклямації, в яких доказує ся, що безцїльним є проливати кров в цїли „освободженя“ Галичини, бо український народ в Галичині може без перепон розвивати ся під національним і культурним зглядом.

— **На дохід военної кухні** відбуде ся в міськім городі дня 24. с.м. великий фестин під протекторатом команданта міста ґенерал-майора Рімля ф. Альтрозенбурґ. Дуже ріжнородну програму збільшать ще продукції знаного гумориста Людвіковського і концерт двох військових орхестр. Богата цінними фантами томболя постійно зростає. Надто кіно Червоного Хреста буде висвітлювати образи. Належить сподівати ся, що з огляду на добродійну цїль і так добірну програму сего фестину львівська публика візьме в нім як найчисленнійшу участь.

— **Український парляментарний клюб** відбув ві второк засїдане, на якім раджено над скликанем парляменту і делеґацій. На суботу скликано нове засідане всіх українських послів і членів палати панів з Галичини й Буковини.

— **Анґлійські страти.** Листи страт з 19. і 20. с. м. подають назвиска 309 офіцирів (89 убитих) і 7.331 жовнїрів.

— **Погроми в Росії.** Після петроградської „Речи“ погроми в Росії прибирають щораз більші розміри. В Москві арештовано знову 100 членів поступових партій, які виступали проти переслідуваня жидів.

— **Улиця Макензена в Араді.** Під вражінем великої побіди в Добруджі громадський уряд міста Араду поробив заходи назвати великоваражданьську вулицю іменем Макензена.

— **Арештоване варшавського радного.** „Kurjer Lubelski“ сповіщує, що в Варшаві арештовано соціялїста Кронберґа, члена міської ради. Причина арештованя незвісна.

— **Служба в окопах місто вязниці.** Два французькі посли поставили в соймі внесене, на основі якого тих злочинців, що відбули третю часть своєї кари, належить післати до військової служби на фронт, як лише будуть признані за здібних до війська. Решту кари мало би ся їм подарувати.

— **Побільшене порції вівса.** Знаменитий збір вівса в Німеччині причинив ся до сего, що підвисшено денну порцію вівса для коний.

— **Недалеке рішене.** Одна стокгольмська часопись пише: Як Французам й Анґлійцям не вдасть ся щоденно повторюваними наступами захитати німецької зелізної стіни, а Німцям пощастить ся побідити на сході, тоді розпаде ся остання велика російська армія. Якщо Румунія, богата в природні скарби, впаде в руки осередних держав, не буде ніякої рації продовжати війну через зиму.

З театральної салі.

Минулого четверга, д. 21 с. м., дав „Укр. театр У. Б. у Львові“ чергову виставу „Романтичних“, комедії в 3 діях (з французького) Е. Ростанда.

Автор (ур. 1868 р.) зумів здобути собі виднійше місце в новійшім франц. драм. письменстві головно двома творами: „Циpаном де Бержерак“ (1897), якого успіх пояснюють ся не оригінальністю сюжету, чи драм. техніки, бо сього в „Цирані“ нема, тілько тим вічно молодим духом лицарськости, яку все ще признають ся традиційною питоменностю Французів; духом тим овіяний і другий, новійший твір Ростанда, „Шантеклер“ (1910). Се алегорична, віршована драма, сотворена на образ і подобіє Аристофанових комедій; згаданий дух франц. лицарськости тут поглублений болїсною сьвідомостю, що гарний сон про себе найчастійше буває лише самообманом.

Поміст від „Бержерака“ до „Шантеклера“, що до ідейної основи, творить сама комедія „Романтичні“, яка глузує з романтичного світогляду, але сама є безперечно найромантичнійшою, бо іронізуючою саму себе, романтикою. Ростанд нарочно ограничив ся тут до веселої критики одної лише царини романтичного сьвітогляду: значіня іллюзії в любови. А хоч не вичерпав арґументів, якби се зробив строгий фільозоф на місци безжурного творця стилізованої комедії, то все таки перевів з французьким „esprit“ погляд, що се спеціяльне замилуване закоханих в своїй суги часто має в собі богато комізму.

Та з того не виходить, що се є правда катеґорична, загально все і всюди обовязуюча.

Застережень тут можна-б покласти більше, чим дозволяють рами часописної театральної рецензії. Тому ограничуємо ся лише до ствердженя сього факту, полишаючи проче передуманю самих видців „Романтичних“.

Виставлено „Романтичних“ тим разом на загал добре.

П. Рубчакова була ґраціозною і стилевою Сільветою; в цілій її постати була свідомо і послїдовно переведена „поанта“, що містить ся в словах Сільвети з III. дії:

„Якже, мала Сільвето? Роману захотілось?
А лучив ся — з трівоги дрожало все тїло?“

Щасливо теж підчеркнула здібність більшости жіноцтва скорше вертати від утопії до стану справ реального, — а саме в переломовій II. дії в просьбі до батьків, щоб не спішили ся будити з ілюзій її любовника Персінета („О ні, пробіг!... Бо хлопці дурненькі бувають!“). В незвичайно трудній для артистки яві розмови зі Страфорелем в III. дії, де вічне трівожне повторюване „Пане...“ у відповідь на всї тиради сього „лікаря панянок з діточих мрій“ є просто клопітливе у виконуваню, п. Рубчакова досить виразно і заразом тактовно підчеркнула, що розуміє алеґоричне значіне сеї сцени, і якого саме рода „лїчене з мрій“ в дійсности означає сей неспеціфічний Страфорелївський спосіб...

Заслуга в тім останнїм також і п. Антоновича, котрий, як Страфорель, в тім найважнійшім моменті своєї партії виказав не меншу інтуіцію, як його партнерка.

Персінетом був п. Єльський. В його характеристиці, в подробицях маски і костюму слїдно було і старанність і стремлїне до стилевого виведеня вибраної постати. Дописали йому тим разом і рухи, рококові і заокруглені. Тільки виговір п. Єльського богато лишає до бажаня, а передовсїм є за скорий. Беручи на загал, п. Єльський більше надаєть ся до легких, скажім „бідермаєрівських“, роль, чим до скомплїкованих олицетворень трудних проблемів модерної драми.

Цілий ансамбль добре доповнили собою пп. Садовський і Павленко в ролї батьків.

Для докладности не можемо промовчати великої аномалії, яка на виставі „Романтичних“ разила в рівнім степени, як і на попередних. Згадана давнійше „военна“ ніби-орхестра без огляду на се, яка йде штука, кождим разом витинає собі (бо хиба не музикальним видцям) ріжні коломийки, попереджаючи їх такими сумовитими „думками“, що аж в животї вертить. Розумієть ся, таке „націоналїзоване“ є без найменшого зрозуміня засади, що театральна орхестра повинна і в самім виборі свого репертуару і у виконаню стреміти до зістепенованя головного настрою виставлюваної на сцені штуки і до підчеркненя її стилю.

Але якже тут жадати від тих панів, щоб в антрактах таких штук як комедія „Романтичні“ грали менуети Рамо чи иньші, як вони, игравши онодї на „Романтичних“ за кулїсами на жадане режісера, „Дзвінковий ґавот“ Saint-Sainsa, відтак не знали навіть самі, що вони грали. Справді красше вже, щоб зовсїм не було „музики“.

Maudit.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 24. вересня 1916.

Нинї: 24. вересня гр.-кат. Фіеодори, римо-кат. Герарда.

Завтра: 25. вересня гр.-кат. Автомона, римо-кат. Клеофаса.

○ Укр. Народний Театр Т-ва „Бесїда“ у Львові. Саля Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

В понеділок дня 25. вересня 1916. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“ — народна драма в 5 діях зі співами і танцями М. Старицького.

Початок о годині 7, — кінець о 10 годині вечером.

Білети можна раньше набути в Народній Торговлї. 2—2

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 23. вересня 1916.

На східнім фронті.

Фронт проти Румунії:

Провалє Вулькан очищено з ворога. Під Германштатом відперто наступ двох румунських дівізій. Ми полонили 3 офіцерів і 526 жовнярів. На південь від Гольмельґен неприятель зіцхнув дещо наші сторожі.

Фронт ґенерала кавалєрії архикнязя Карла:

В куті трьох держав відперли ми протинаступом румунські відділи. Поза тим ішли сильнійші бої лише на південний запад від стадници Лючина і в области Ледевої.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Від армії Бем-Ермолія зголошено додатково, що дня 19. с. м. австро-угорський летун збив 2 ворожі літаки. А армії Терстіянського від вчера рана поза арматним огнем борба втихла.

На італійськім фронті.

На високорівні Красу відперто неприятеля, що хотів наблизитись до наших ліній. На фронті в Дольомітах ворожий наступ на Монте Сіеф не повів ся.

На північ від Арсієро ми висадили у воздух вершок гори Монте Чімон, яку 24. липня обсадили були Італійці. Притім полонено 13 офіцирів і 378 жовнярів. Ескадра ворожих гідропльянів кинула безуспішно бомби коло Пунта Сальворе на південний захід від Пірано.

На півд.-східнім фронті.

Нічо замітного.

Заступник шефа Ґенерального штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронті.

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На північ від Сомми розгоріла на ново битва. По довшім артилерійськім приготованю наступили Французи на лінію Комбль-Ранкур. Успіху не віднесли. Також й Анґлійці, що хотіли посунутись коло Курселєт.

Додатково оповіщено, що в ночи на 22. вересня відперто анґлійські частинні наступи коло фільварку Мукс і коло Курселєт. Ми збили у воздушній боротьбі на північ від Сомми 11 неприятельських літаків.

На східнім фронті.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Коло Коритниці розбили ся сильні російські наступи.

Фронт ґенерала кавалерії архикнязя Карла:

На північ від Карпат без змін. Бої в Карпатах ослабли. Відокремлені неприятельські наступи остали без успіху.

Семигородський фронт:

По обох боках Германштату наступали більш менш 2 румунські дивізії. Наші передні сторожі відперли їх, причім неприятель потерпів дуже значні кріваві втрати. В протинаступах полонили ми 3 офіцирів і 526 рядовиків. Коло Сент Яносчедь ми цофнули в ночі наші пости. Провале Вулькан ми здобули і вдержали.

На балканськім фронті.

Фронт ґенерала пільного маршалка Макензена:

В Добруджі відбито румунські приступи блисько Дунаю і на полудн. захід від Топрейзару.

Фронт македонський:

Безуспішні проби неприятельських наступів і місцями значний арматний огонь. Неприятель опорожнив область на полудне від Беляціча-Плявіна аж до Круса-Балкан.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Гора-Гора.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сукстуська 19.